

פרוטוקול מס' 171

מישיבת ועדה העבודה

מיום ו', כ"ז בסיון תשל"ה - 6.6.1975, שעה 8.30

נ כ ה ו:

חברי הוועדה:

ש. ארבל-אלמוזלינו - היו"ר
א. אבטבי
פ. גרופר
ל. דיציאן
מ. דרובלס
ה. זיידל
י. יודין
ח. שמעוני

מוזמנים:

י. מ. אברמוביץ	-	חבר כנסת
נ. אורי	-	ממונה על יחסי עבודה
מ. לוי	-	ראש הפועל
א. טודור'ס	-	מועצת נמל פועלי אשדוד
י. גזית	-	מנהל נמל אשדוד
י. שלמה	-	ראש מח' מינחל נמל אשדוד
מ. חרל	-	מנהל אגף כח-אדם, נמל אשדוד

מזכיר הוועדה: י. שומרון

רשמה: א. עצמון

סדר היום: חריגה בחשלומי השכר לעובדים בשכח בנמל אשדוד - הצעה לסדר היום של חה"כ י. מ. אברמוביץ.

היו"ר ש. ארבלי:

אני פותחת את הישיבה.

הצעה לסדר היום של ח"כ י.מ. אברמוביץ בנושא: חריגות בתשלומי השכר לעובדים בשבת בנמל אשדוד

הנושא הועלה כהצעה לסדר היום בחאריך 22.1.1975 עם כל רצוננו לטפל בה מיד והכירו בדחיפותה לא יכולנו לטפל בה באופי דחוף. מצד אחד הנחנו שיש גורמים שמטפלים בנושא הזה וחזקה עליהם שהגיעו להסדרים. שנית - היו לנו עוד נושאים שהיו גם כן דחופים ולא נפלו בחשיבותם מהנושא שעומד היום על הפרק.

ננסה מהדיונים שנקיים בוועדה ללמוד את הנושא ונשמע את נציגי ההסתדרות ונציג הנמל מהו המצב העובדתי ומה עשו על-מנח להתגבר על הבעיה. אבל לפני כל דבר אחר אני מבקשת משה"כ אברמוביץ להגיד לנו בקצרה מה הוא החכוך בהצעה שלו לסדר היום?

י.מ. אברמוביץ:

שם ההצעה אומר: חריגות בתשלומי השכר לעובדים בשבת בנמל אשדוד. אני העליתי בכנסת לפני 6 חודשים בתאריך 22.1.75 את ההצעה הזאת לסדר היום. אינני יודע אם הנושא אקטואלי ואשמח לשמוע שיש שינויים לטובה, ועוד יוחר אשמח אם יחברר כי כל המקורות מהם שאבחי את האינפורמציה או שטעו או הוטעו, והייתי חושד בכשרים.

המושג "חריג קיצוני" שבו פתחתי את דברי, איננו שלי. בפסק-דין של השופט המחוזי מר חיים בנטל הדין בנושא הוא קבע, ואני מצטט: "שיטת חישוב השכר בשבת בנמל אשדוד, הוא חריג קיצוני העומד בניגוד בולט למקובל בחנאי העבודה הרגילים במשק. אין זה סביר כי חריג זה יוכל להחקיים לאורך ימים" קובע השופט בנטל.

באותו המשפט החברר כי הסוורים מגיעים לשכר של 3,000 ל"י בשבת אחת, על-ידי שיטת חישוב מיוחדת של שכר ופרמיות המאפשרות לעובד לצבור 300 שעות עבודה בשבת אחת.

בחקירה שערך סופר "הארץ" מר עמוס חדד לפני חדשים נחגלו בנמל אשדוד עיוותי שכר משמעותיים ביותר. פועלים בנמל זה, במחלקת החפעול, משתכרים יוחר מ-8,000 לירוח לחודש. 50% מהשכר הוא בעד עבודה בשבת. על חלק ניכר מסכום זה מקבלים העובדים הפחתה מס בשיעור של 27%, הנהוגה לגבי נורמות מדודות ומאושרות, בו בזמן שהפחתה זו נעשית במקום שבו הנורמות והפרמיות אינן מדודות כלל. ועל כך מחריע כבר מזמן, זה שנים, המכוך לפריוך העבודה והייצור, אך מנכ"ל רשות הנמלים אינו מחייחם כלל לפניוח המכוך; ולא נחן הוראה להפסיק את החשלוים הבלתי-חוקיים המסתכמים ברבנות לירוח כל שבוע.

בעד השקט בנמל אשדוד משלמים אנו באמצעות רשות הנמלים מחיר יקר מאד. סדרי השכר בנמל זה משונים ביותר. הם גורמים להוצאות אסטרונומיות מדי שנה, ורשות הנמלים אינה עושה לחיקון המצב. ובוודאי חשאלו: מנין אני מגיע לקביעה מוחלטת זו שהרשות לא עושה לשינוי המצב? - צטטתי דברים שאמר במסיבת עיתונאים מר ר. כהן, מזכיר מועצת פועלי אשדוד - הוא אמר: אילו סדרי העבודה בנמלים היו מוסדרים מבראשית, לא היו באים פועלי אשדוד החדשים ומפירים אותם. אם חבוא הנהלח הנמל למועצת הפועלים ותדרוש בירור מחדש בענין הנורמה, ולתקן נורמות מופרזות - הדגיש מזכיר מועצת פועלי אשדוד - חפנה מועצת הפועלים אל העובדים לשכנעם לחקן את המעווח. אך לא היחה שום פניה במשא זה, לא מצד הנהלח הנמל ולא מצד רשות הנמלים.

סיכומים של שנת 1973, היינו מאפריל 1973 ועד מרץ 1974, מראים כי בשנתוח עבדו 434 צוותים בנמל אשדוד, שהם כ-5,200 עובדים. בשנתוח הגדילה הנהלח הנמל אח מספר העובדים בכל צווח מ-10 ל-14, בעוד חישוב הפרמיה לא שונה, וכל זאת בטענה שזאת היחה פריקה בסחונות. חלק מן העובדים בנמל נעדרים מן העבודה בימי חול, ועובדים במקומות אחרים, כאשר את שכרם הרב הם עושים בשנתוח. האם לא יודע זאת מנכ"ל רשות הנמלים?

י.מ. אברמוביץ:

אמרת: שחריגות השכר של עובדי נמל אשדוד פוגעות במשק ובכלכלה. הן גורמות לקבוצות אחרות שחבואנה אף הן ותחבונה בזכות קדושת השוויון - וכל זאת תוך פגיעה וחילול יום השביעי, יום שבת קודש המקודש לנו מני אז. תמורת חילול שבת אחת - מובטחת פרנסת שבועיים לפי רמת-החיים של עובד נמל, או פרנסת חודש לפי הרמה הכינורנית של עובדים אחרים. זהו נמל עם יסודות חברתיים ומשקיים מעוררים, והאשמה היא בתוך היסודות הממשיים של הנמל, יסודות שהונחו לצערנו בעצם יום השבת.

אשמח לשמוע שהדברים תוקנו או שנמסרו עובדוח

לא נכונוח.

מה המגמה של ההצעה?

הי"ר ש. ארבל:

י.מ. אברמוביץ: לא יכול להיות שיחננו לאנשים מחירים כאלה שזה יגרום שהם ירצו לעבוד בשבת. זה חורג מכל חנאי העבודה ואנחנו גורמים לכך שהם ירצו לעבוד בשבת ובימי חול הם נעדרים והולכים לעבוד במקום אחר.

ל. דיציאן: האם עבודות השבת נעשות בגלל זה שאי אפשר לבצע בימי חול? - ומה נעשה כדי לבצע רק אותן העבודות שבשום אופן אי אפשר לבצע בימי חול או אולי ניתן לבצע אותן ע"י הגדלת צוותות בימי חול?

י. גזית: הנטייה שלנו, כמנהל נמל, אינן לנו ענין לעבוד בשבת. אנחנו רוצים להגיע שהאיש יקבל את יום המנוחה בשבת ולא ביום חול. ובמידה ומבצעים עבודות כאלה שפשוט לא ניתן לבצע בימי חול בגלל עומס של טיפול שוטף. עיקר העבודות שנעשות ביום שבת הן: (1) עבודות הכרחיות מבחינת חרזניות מה ששייך לכיבוי אש, לים שאי אפשר להפסיק את זה. לא יתכן שלא יהיה גורווח תמיד כדי להגיש עזרה או כיבוי אש וכיו"ב. (2) ישנן עבודות שלא יכולים לעשותן באמצע השבוע וגם אז אנחנו משחדלים לחגיע למינימום האפשרי. אנחנו עושים את כל הנושא הזה בחהליך ענייני שלא יפגע במשק והמטרה שלנו, ואנחנו הולכים ומגיעים לזה, ואני אקריא עובדות שמצביעות על ביצוע המטרה.

החל מחאריך 23.3.74 לא עובדים אנשי התפעול בשבת. עד אז עבד הנמל בשבתות מכה צו חרום של מלחמת יום הכפורים. למעשה, כאשר פרקו את האניה באותה השבת, מבחינת הסדר הטוב, לא אני הייתי מנהל הנמל אלא מפקד חיל הים. עד אוקטובר 1974 עבדו במוצאי-שבת 3 צוותים - והמדובר במטענים בסחוניים - מתאריך זה ועד היום בחפעול ובשנוע לא עובדים גם במוצאי-שבתות.

כלומר, והתפעול השוטף זה חהליך שאי אפשר לעשות זאת במכה אחת כי יש הרגלי עבודה, יש סדרי עבודה ויש לעשות את הענין בתהליך בריא שהוא לאט לאט מגיע לתוצאות.

החל מ-24.5.75 הודענו לעובדי כחי-המלאכה והאחזקה שמסודרים לעבודה בשבת יחוייבו לקבל יום מנוחה שיהיה סמוך לאותה שבת שהעובד הועסק. זה כבר שלב נוסף שעשינו. איננו מעוניינים ואיננו רוצים לעבוד בשבת. אנחנו מעוניינים שהעובד יקבל את יום המנוחה ועדיף שיקבל אותו ביום השבת. וכל זה מבחינת סדרי עבודה נכונים, מבחינת העובדה שאנחנו גרים בעיר אשדוד שחיים בה אנשים מסורתיים, ואינן לנו שום ענין לפגוע בהם, ואינן לנו שום ענין לא ללכת לקראתם ומשחדלים להתאים את צרכי הנמל בהחשב בענין הסביבתי.

ה. זיידל: האם היום עובדים צוותים בשבת?

י. גזית: בצוותי שינוע אף אחד. באחזקה מוכרחים להיות. הם קיבלו הודעות שכל עובד שעובד בשבת חייב לקחת יום מנוחה סמוך לאותה השבת.

מ. חרל:

בנמל אנחנו בנויים לגבי יחידה מסויימת לעבודה של 24 שעות, 365 יום בשנה - זה כל מה שקשור למחלקת הים, לכיבוי, עזרה ראשונה ובשמירה. בכל הענפים האחרים אנחנו לא בנויים וגם המדיניות שלנו היא לא לעבוד בשבתות, שום הסכם עבודה שלנו לא קובע עבודה בשבתות אלא לגבי אותה יחידה שהזכרתי.

באשר לתפעול המצב די ברור. לנו לא כדאי לעבוד בשבת זה עולה יותר כסף. אלא מה? - יש מקרה מסויים ובעיקר בעיחות חירום שיש הכרח לעבוד לא רק בשבתות אלא גם לילה וזאת משני טעמים: הטעם האחד - חלק מכת-האדם מגוייס. הטעם השני - שיש מטענים עבור משרד הבטחון שכולם מעוניינים שיצאו עד כמה שאפשר יותר מהר מהנמל - וזה הגענו במלחמת יום הכפורים - לתפוקת שיא של אניות ומטענים מסוג זה. מחוץ לעיחות חירום יכולים להיות שני מקרים:

מקרה אחד - כאשר צריך לפרוק מטענים מסוכנים. כגון: חומר נפץ שלגבי מטענים אלה יש הנחיות של כל הגופים העוסקים להשאיר את האזור סגור ברדיוס של 400 מטר. דבר כזה בנמל באמצע השבוע לא ניתן לעשות.

מקרה שני - עשינו את זה במקרה מסויים כאשר היחה הטענת אניות במידה כזאת שלמדינה זה היה צריך לעלות הרבה מאד כסף ורצינו ככל האפשר לצמצם את החור וגם אז באופן סלקטיבי עד כמה שפתוח בנמל אשדוד.

באשר להסדר השלומים - אנחנו עובדים עפ"י שני הסכמים: יש הסכם אחד שנערך לגבי עובדי שנ"ם. ויש הסכם אחר שנערך לגבי עובדי הרשות שהוא תופס בחפעול, בנמל אשדוד ובנמל אילת - וזה שונה.

כאשר מדובר בהסכם שנ"ם - התמורה שמגיעה לעובד זה עד 75% על שכרו הרגיל. כאשר מדובר בהסכם רשות התמורה שמגיעה לעובד זה סך הכל 192% מיום מנוחה.

נציגות העובדים מועצת פועלי חיפה לא הסכימה לעבוד להסכם הרשות. כך שכל סעיף בהסכם הזה או ההסכם כולו ניתנים לשינויים בהסכמת שני הצדדים, כאשר, למעשה, אנחנו פועלים בצורה אחת בחיפה ובצורה אחרת באילת ובאשדוד.

כאשר עוסקים בנמל אשדוד זכאי העובד עבור עבודה בשבת תוספת של 92.5% ושעה מנוחה כנגד כל שעה עבודה בפועל. זה לגבי אותם עובדים עפ"י הסכם שאינם עובדים בשבתות. ההסכם הזה הואם את הפרשנות של חוק שעות עבודה ומנוחה. על כל פנים בהסכם הזה יש סעיף נוסף שאומר: במידה והעובד לא מקבל שעה מנוחה צריך לשלם לו עבור אותה שעה.

ל. דיציאן: רגיל או כפול?

מ. חרל:

רגיל. - לגבי עבודות בחפעול ולגבי עבודות בתחזוקה אינן מוסדרות מראש. כלומר, זה לא סידור מראש כי הצרכים בעבודה חפעולית ובתחזוקה נקבעים בזמן שישי. רק ביום שישי אנו יודעים אם מוכרחים לעבוד בשבת או לא. מאחר ויום המנוחה לא נקבע מראש ומאחר שכל השנים האלה לא סבלנו מעודף כח-אדם טבעי הוא לשלם את החמורה.

השתנה המצב לאחר מלחמת יום הכפורים ואנחנו היום עומדים במצב כזה של כח-אדם שאנחנו מעוניינים להחזיר ימי מנוחה, אפילו כלפי עבודות שלא תוכננו מראש - כל זאת כי יש היום עודף כח-אדם. יש לנו היום יותר פועלים מאשר צורך זקוקים. וזה לא כל כך פשוט - בינתיים התרגלו בכל הנמלים לא לקבל ימי מנוחה. מאחר ואנו מעוניינים שהעובדים יקבלו את יום המנוחה שלו מאחר ואנו רוצים לחיות בשלום עם כל חוק ועל-מנת שבעובדים ילכו לקראתנו בנושא הזה החלטנו במועד מסויים להפסיק עבודות בשבת. ועבודות בשבת לא מחקיימות בנמל אשדוד וכמעט לא מחקיימות בנמל חיפה ובנמל אילת כאשר בדיונים שהיו עם הוועדים נאמר שעבודה בשבת תיעשה לפי הקריטריונים שדברנו קודם, כלומר, כאשר יש הכרח תפעולי.

י. גזית:

אני רוצה להוסיף שהגענו לידי הסדר גם עם משרד הבטחון לגבי מסענים מסויימים לעבודה בימי ו' אחר הצהריים. מוציאים את האניה ומחזירים אותה רק כיום ראשון לפנות בוקר. כלומר, הולכים לקראתנו ב-99% מהמקרים.

מ. חרל:

זה מדובר לגבי מסען שאסור להחזיק אותו בנמל.

באשר לבעיית החשלום וההכנסה של פועלים בנמל זה מבוסס על שכר רגיל ועל פרמיות, שכר עידוד, כאשר מסך ההכנסה השכר הרגיל הוא בסביבות 50% ואולי קצת פחות. אנחנו חושבים שהדבר הזה הוא טוב ואין שום יציבה לשנות אותו ואני אסביר למה?

הצמלים שלנו הם בין היחידים בעולם שעדיין השכר וההכנסה של הפועל צמודים לתפוקה, גם אם ההצמדה הזאת היא רק לגבי 50% אבל הצמדה קיימת. בעולם כולו, גם באותם מקומות שבהם היה שכר עידוד, ירדו בשנת 1971 עם הכנסת ציוד מחממה, משכר העידוד ושנתיים מאוחר יותר ירדה באנגליה התפוקה הממוצעת ב-30%. בהולנד, שהם נחשבים לאנשי עבודה, ירדה התפוקה במסען קונבנציונלי מדי שנה ב-3-5 אחוזים, בגלל שיטת השכר.

שוחחתי עם קולגות בהולנד והם אמרו שלגביהם הדבר הזה כיום לא מהווה בעייה של ממש כיון שהם רואים את המחר ומחר מסען קונבנציונלי יהיה רק במכולות. כך שהתפוקה במסען קונבנציונלי שירדח לא כל כך מדאיגה אותם בהתחשב בזה שסוג מסענים אלה עוזרים לאריזות אחרות. אצלנו הדבר הזה כנראה גם יתגשם אבל יהיה תהליך יותר רחוק.

אינני יכול לומר שאנחנו מסוגלים לקבל בשקט ירידה בתפוקה של אפס אחוז בשנה במסען קונבנציונלי כאשר זה מהווה אצלנו יחיד מ-50% מהמסען הכללי. אם מדובר על משטח הרי שעל משטח פועלים צריכים לסדר, להוריד ולסדר באניה - זו עבודה קשה. אם זה כך ברור לגמרי שצורת החשלום עבור שכר כאשר מעבר לשכר הרגיל האיש מקבל סכום שעומד ביחס ישר לתפוקה שהוא מפיץ. ולעבוד במקומות ספציפיים או עבודה ספציפית, דברים מסוג זה אני מאמין שזו הדרך הטובה שנוחנת חמריץ אפקטיבי.

עכשיו אני מגיע לבעיה שכולנו רוצים לשמוע - מה קרה בנמל אשדוד שפועלים קיבלו עבור עבודה בשנת 3,000 ל"י? - למעשה, אותה עבודה מחבצעת גם באמצע השבוע. באמצע השבוע המכסימום שיכולים להגיע אליו זה שלישי, כלומר, 1,000 ל"י. זה לא הקפיץ אף אחד. הבעיה נעוצה בעדכון נורמות שאנחנו מקבלים כלימות השבוע. במועצות הייצור מחקיימים דיונים וריכוחים בעניין זה. אנחנו מחזיקים צוות של מהנדס יצור - ופה אני רוצה שיהיה ברור שנזע על מה מדובר - אם נקח פרי הדר מאז שהוא קיים לא נכנס למועצת ייצור והנורמה שלו מסתכמת בחוזה עבודה בין הועד לבין ההנהלה. כאשר קבעו את הנורמה הראשונה קבעו שזו חיה נורמה מוסכמת. בשום נמל לא הצלחנו להביא את הנושא הזה למועצת ייצור. זו נקודה שלגביה אנחנו מחזיינים כמו לגבי שכר, כאשר דריסת רגל למהנדס ייצור בנושא הזה אין. ברור לי שזה אחד מאותם מסענים שאותם אני רוצה עד כמה שאפשר מהר להכניס למכולות, או לאיזה שהיא צורת אריזה כזאת שלא יהיה סיפול בחיבות כוודות. ולמעשה, יש כבר החחלה. בעונה שעברה שלחנו מיליון חיבות במשטחים מכלי שפועל בנמל נגע בחיבה.

המשטחים בנמל אינם טובים. המשטח בין אם מפרקים אותו או לא הרמה של משטח כזה ע"י פועלים מורידה את התפוקה ולא רק שהיא לא גדלה אלא קטנה יותר. אך בכל אופן במשטחים במקום 8 פועלים עוסקים בזה 4 פועלים - זה נוחן משהו אבל לא מה שהיינו רוצים להגיע בסוף. אנחנו, למעשה, את המשטחים רואים כמעבר. איננו יודעים אם הכמות הגדול, ובעיקר איננו יודעים לגבי הלקוחות בתו"ל באיזה צורה הם רוצים לקבל את הפרי.

מ. חרל:

נושא נוסף שהוא לא כמו פרי-הדר פרובלמטי והוא מטענים שמופיעים לעיתים רחוקות. בכללים של מועצות הייצור ישנם סעיפים שמדברים על מטען חדש שמופיע. מהו? - או מטען שלא היה דוגמתו בנמל; או שהיה אבל אריזתו השתנתה. למשל, באו עצים בוודים, עכשיו הם באים בשבלונים שלמים. המעבר מנורמה לנורמה במטענים אלה הוא מעבר קשה, ויש תקופה ביניים, ויש מספר אניות למינימום בשביל למדוד ולהציע נורמה חדשה. אנחנו במעבר הזה כאשר צריכים להגיע עם הפועלים לסיכומי ביניים בין נורמה לנורמה לא כל כך מצליחים להעביר מה שהיינו רוצים. כאשר אני לוקח את הדבר הקונקרטי שהגיעו ל-3,000 ל"י בשבת - יש נורמות למשטחים. המשטח הממוצע שמגיע לנמל יש לו מטען בסביבות טונה.

אם מגיע משטח - ולמעשה כל המטען שהגיע אז במשטחים ובמשקל של 300 ק"ג, 500 ק"ג ו-500 ק"ג. אין לנו נורמות לכל המשטחים האלה. אם היה לנו מטען מאותו סוג שחוזר על עצמו ומגיע בחדירות כזאת שניתן למדוד ולקבוע נורמה - יש להניח שבעתיד ניתן לתקן את זה.

י. גזית:

אני לא חושב שגם משרד הבטחון שולט בזה. כאשר הביאו את החתמוש בשיטה של יחידות אז הפועל הרויח פחות. מחר אם יחזרו ליחידה אישית עוד פעם יהיה פחות לפועל. כל פעם מקבלים זאת בצורה של הפחעה.

מ. חרל:

באותה תקופה שהגיעו בשבת לסכום של 3,000 ל"י - ולזה הגיעו בוודים - השכר הממוצע לעובדי החפועל בנמל היה 2,200 ל"י לחודש ברוטו. אנחנו מעוניינים שמי שעובד קשה ונזחן אח הגב שלו שירויה. יכול להיות שההכנסה עבור אותה שבת הייתה מוגזמת אבל כעקרון כל מי שנזחן אח הגב שירויה. זה חשוב לנו מאד מאד.

ל. דיציאן:

השאלה כמה ימים הוא עובד בחודש?

מ. חרל:

כאשר אני מדבר על הכנסה ממוצעת לחודש אני יכול לדבר על ימי עבודה ממוצעים לחודש ואני מניח שזה מגיע ל-21 יום - האם זה עונה על השאלה שלך?

מ. דרובלס:

כן.

מ. חרל:

באותן שבחות כאשר הרוויחו כפי שהרוויחו ואני אומר שזה מוגזם, התפוקה של העובדים האלה הייתה כזאת שלא מגיעים אליה בשום נמל בעולם. מי שעבד שם נחן אח הגב באופן יוצא מהכלל. השאלה היא: גם כאשר נותנים תפוקה בצורה כזאת וגם אם נותנים אח הגב האם זה צריך להיות הסכום? - אני אומר לא, זה מוגזם. אני חושב שאנחנו נשיג את המטרה רק אם נשמור על אותה מערכת שכר כפי שקיימת בנמל אשדוד.

י. שלמה:

מבחינת הנמל כאשר מדובר בעבודות תפעוליות בשבתות קבלנו היחרים מיוחדים ממשרד העבודה. החל מהמלחמה קבלנו צוי חירום. לאחר מכן ומאז לא עובדים בכלל, רק בעבודות רגילות.

מ. לוי:

אני רוצה לומר שכאשר לנו נמסר על חריג בתשלום של 3,000 ל"י בנמל אשדוד, גילינו זאת בצורה נמרצת ביותר כי יש לזה השלכה מחסכלת על כל ציבור העובדים. שיטת הנורמות בנמלים היא פרובלמטית ביותר עקב ההסבר שנחן מר חרל לגבי מטענים לא רגילים. כל פעם מגיעים מטענים בצורה אחרת ובאותו רגע קשה להוסיב מועצת ייצור ולמדוד את זה.

כאשר עמדה בפנינו השאלה האם ללכת בעקבות אירופה - ושמעו שהם ברחו משיטת הפרמיות - או להמשיך באותה השיטה הרי התוצאה באירופה שהתפוקה בכל הנמלים שם ירדה במימדים מואיגים ביותר. אולם הם תולים תקוות שהמטענים הרגילים הולכים ומחחסלים - אבל אצלנו הם למעלה מ-50% ועוד יעברו הרבה שנים עד שנוכל לומר שהמטענים יעברו בשיטת המכולות.

מ. לוי:
לכן העדפנו שחלק מהשכר שהוא בערך 50% יהיה חמיד צמוד לחפוקה גם כאשר ישנם חריגים, זה

עדיף על פני מצב שהחפוקה תרד.

סך הכל המצב בנמלים היום הוא מצב שמדאיג אותנו מאד. יש אבטלה סמויה במימדים די מדאיגים, משחדלים שלא יהיה נזק לנמלים מצמצמים באורח ניכר ביותר עבודה של שעור נוספות, מבצעים עבודות קבלנות ע"י עובדי הנמל - זה סך הכל נוחן איזו שהיא חוצאה.

א. טודוריט:
מה שלא יקבע החוק לגבי שעור נוספות ועבודה בשבת, אנחנו חייבים לשלם. העיוות הוא לא כאן והוא לא נערץ בנקודה הזאת אם כי שמעתי שהנהלת הנמל עושה מאמצים על-מנת לתת אח יום המנוחה לא בכסף אלא במנוחה ממש גם ההסתדרות עומדת על הדבר הזה. אם כי יש לנו בעיות בשטח העבודה בעיקר בבחי המלאכה. הבעיה שאותנו מעסיקה היא ענין הנורמות, בפרט במטען הבטחוני. אני חושב שהם חייבים, במצב חירום ובמצב שאיננו חירום, לפרוק מטען בטחוני בשבת. הנהלת הנמל צריכה להכניס שיטת נורמות מדודה בצורה הנדסית שהורה ולא להסתמך שבחיפה ישנו אותו המצב. יש עוד הרבה מטענים בנמלים שהם עדיין נמשכים בכח אנרציה, למרות שיש הסכם שאם זה 5% למעלה או למטה חייבת מועצת הייצור לשבת ולדון.

בענין הבטחון, לדעתי חייבים להכניס רפורמה. לא יכול להיות מקרה שאנשים שהיו בחזית לא רק שלא הרוויחו אלא אלה שנשארו בנמל הרוויחו 8,000 ל"י לחודש - זו עובדה. אני חושב שבמצב חירום צריך להגיע לאיזון נכון של הענין כי זה עלול להכניס דמורליזציה.

מ. דרובלס:
מה מועצת הפועלים המליצה על זה?

א. טודוריט:
היא חושבת את מלוא העזרה כדי לספל בענין הזה.

י. שלמה:
כאשר מגיעים מטענים בטחוניים אלה לא מטענים שתוזרים עליהם כל פעם. במלחמת יום הכיפורים הגיעו מטענים כל פעם באריזות שונות.

מבחינת הפער בין ההכנסה של אדם שנשאר בנמל לבין אדם אחר שהיה בחזית - מי שהיה בחזית קיבל עד גבול מסויים עבור המשפחה. אנחנו בהסדר שעשינו בנמל החלטנו השתתפות ממוצעת של הכנסה מסויימת לפני המלחמה ב-3 חודשים כאשר ההשתתפות היא בסדר גודל של 40%-50%.

ה. זינדל:
אני רוצה לציין בסיפוק גם לאחר ביקורי בנמל שחל שינוי רב בשני מישורים: מישור אחד - יחסי העבודה; מישור שני - נסיון לבטל חלק מהתשלומים הסמויים. לפעמים שני הדברים סותרים יחסי עבודה ותשלומים סמויים - היום שמענו תמונה די ברורה על המצב. יחד עם זאת אינני יכול להסכים לדיעה הכללית שהשכר בשבת הוא מופרז ואספר לכם איך הגעתי לענין הזה. בעת מלחמת הכפורים כאשר אנשי משרד הבטחון באו לנמל אשדוד - ואז גם הם עבדו שעור נוספות ובשבתות - ואמרו כמה הם מקבלים וכמה הפועלים מקבלים הרי הגענו לידי מסקנה שאם לא נגיע לידי אחידות בנושא הזה לגבי תשלומים בשבתות אנחנו ניצור מצב של אנדרלמוסיה בין עובדים לעובדים. אנחנו עובדים של משרד הבטחון שבאים בשבת הם עובדים וגוחנים כתף להורדה ולא רק בשבת ולכן כל הענין הזה חייב להגיע לאחידות וועדת העבודה חייבת להחייס לנושא הזה.

שנית - לגבי הנושא שהועלה שישנם פועלים שמרוויחים פי כמה בימי מלחמה בו בזמן שהעובדים האחרים נמצאים בחזית - זו בעייה כאובה וסוציאלית ממדרגה ראשונה - אנחנו חייבים להגיע להסדר ממלכתי. היה נסיון של הקמת קרן השוואה אבל הוא נכשל.

מאז שח"כ אברמוביץ הגיש את ההצעה לסדר היום חלו שינויים לטובה גם במספרים מוחלטים וגם בנושא של חילול שבת.

י. יודין:

לא היחה לי הזדמנות להגיד מעל בימח הכנסת
לחה"כ אברמוביץ שלדעתי הוא לא שירח אח הענין
העיקרי שבאופן טבעי עומד במרכז דבריו וזה שמירה על השבת. שילוב של בעיית
השבת והשכר הגבוה שהשחקרו פועלי הנמל, ענין השבת נבלע בענין שהוא שונה מעיקרו.
יכול להיות שדבריו על השבת לא היו זוכים לפרסום שהיה אילו לא היו מחלואים
מספרים אסטרונומיים של הרווחים שעושים בנמל אשדוד.

י.מ. אברמוביץ:

אני הסברתי שזו סוכריה טובה לכן הוא מחלל
את השבת.

י. יודין:

אני סבור שבתנאים מסויימים אין מנוס מעבודה
בשבת במיוחד בתנאי מלחמה. אולם עד כמה שאני
חופט, ומחוך יחס כבוד לדח, אני חושב שעבודה בשבת מעיקרה היא פסולה אם היא
נעשית בשכר נמוך ואם היא נעשית בשכר גבוה. אם אפשר לפתור את הבעיות מבלי
לפגוע בעקרונות חיי בני עמנו הדתיים, בודאי שהיינו בוחרים בדרך הזאת.

אני חושב שיום מנוחה, ואינני מזלזל בזיקה
למסורת יהודית כפי שמעיד ידידי וחברי, זה הישג סוציאלי והלוואי יכולנו להבטיח
שהמשק יוכל לפעול חוץ שמירה על יום השבת.

אני הייתי קודם כל מפריד בין הדברים. זה
היה צירוף מלאכותי ולדעתי מזיק מכל הבחינות לבירור של הענין. אני שומע
שממעיטים לעבוד בשבת.

לצד השני של הבעיה - אני הייתי רוצה שהברור
בוועד העבודה, עם מועצת פועלי אשדוד ועם הנמל, ילבן את הבעיה ויסיר את הקצף
של ניפוח ושל עיוות ולהביא את כל הבירור על תנאי עבודה בנמל אשדוד. לבטל
הגזמות והפרזות. בשעתו אני הייתי שותף לאחד ההסכמים הראשונים שנעשו במסגרת
החשמל עבור תמורה על עבודה בשבת. אני יודע, בניגוד למה שאמר חה"כ אברמוביץ;
שנקבעה תמורה גבוהה יותר בעד עבודה ביום המנוחה, עפ"י יוזמה ועדת עובדי
חברת החשמל, וזאת כדי למנוע מהנהלת המפעל נסיון להעתיק עבודה לימי שבת ותג.
נכון שהיו נימוקים ממלכתיים כלכליים - וזה היה נימוקים של ההנהלה, וכדי
להחגונן בפני פגיעה בימי מנוחה של הפועלים אמרנו להם חשלמו פי 2 או פי 3
עבור עבודה בשבת. אינני זוכר שהאיגוד המקצועי ניסה לנצל לדעה את ההסכמים.
להיפך, הם בעד עבודה בשבת אבל אם לעבוד, אז מבחינת האינטרסים של העובדים וגם
מניעת נזכות יתר מראש נקבעו סייגים והם חשלומים גבוהים לעובדים.

כאשר הבעיה קיבלה נופך מיוחד בימי המלחמה
עשתה ההסתדרות מאמץ שאלה שנשארים על משמרתם בעבודה מקבלים, ובצדק, מה ששגוע
להם ויתחלקו עם חבריהם שהלכו לחזית. היו כאלה שלא הסכימו והיו כאלה שהסכימו
לכך והענין התבצע.

א. אבטבי:

לפי דעתי, מקום שיש היחר ואפשר לקבל היחר
לגבי דברים חיוניים במשק, ההיחר הזה צריך
להיות במידה רבה בהתנדבות. התמורה של תשלום שכר יותר גבוה מחלווה לזה דבר
שאומר: אני מפחה אותך בחשלום כדי שחעבוד בשבת. אילו אדם היה עובד בהתנדבות
בשבת אז הוא לא יכול היה להגיע לתשלומים כאלה של משכורת של חודש וחצי ביום
שבת אחת. אני מודיע לכם שאפשר להשיג אלפי אנשים בהתנדבות. בימים אלה אנחנו
עדים להשבחה של הנפט באשקלון. אני קיבלתי מכחבים של עובדי ים שהם רוצים
להחנדב לעבודה לחקופה של חודשים ובלבד שלא לגרום נזק למדינה. אם יש לנו עם
שהוא מוכן בשעת דוחק לעזור צריך לנצל את זה. כהסתדרות טוב עשיחם שנשעחו
יצאתם נגד הנושא הזה אבל חבל שלא חקנתם את הענין באופן חייזי. החמורה באוחה
שבת קריטית חיה לזה הד והשלכות גדולות בארץ. לא צריך לקלקל את החדמית של
פועלי הנמל. אילו היינו מקטינים את השכר באוחו יום אני משוכנע שהיינו משנים
את החדמית.

ל. דיציאן:

באופן עקרוני אני רוצה להגיד שאין לי כל ספק שיש הבדל גדול בין עבודה ביום מנוחה מוכר לבין מנוחה ביום רגיל. יום המנוחה שזה הישג סוציאלי שלכל אדם יהיה יום אחד מנוחה אחיד. עצם העובדה שהוא מקבל את יום המנוחה ביום אחר, עבור אותן שעות שעבד ביום השבת, אינו מפצה אותו כי הוא לא רואה את המשפחה ולא את הילדים.

שנית - אין ספק שיש עבודות שאי אפשר לבצע אותן ביום עבודה רגיל במפעלים שונים כמו: חברת החשמל ובנמלים ויש עוד כאלה. אני רוצה להעיר לגבי דבריו של ה"כ יודין בנוגע לחברת החשמל. מנהל חחנת הכח רידינג, המנוחה היה ידיו הטוב. לא פעם ישבנו ושוחחנו על הלחצים שמפעילים העובדים בכל הדרגים מהמהנדסים ועד לפועל השחור, דוקא לעבוד בשבת בגלל החמורה שמקבלים. ולא ההנהלה דלפעמים גם ועד העובדים אינם יכולים לעמוד נגד זה. זה נכנס לחשיב של ההכנסות. ולא עזרו כל האמצעים. אפילו הגיעו עד כדי כך שהועדים של הצוותות החליטו שכל אחד יקבל מהעוגה הזאת חלק שווה. אני חושב שמאז הדברים השחנו לרעה ולא לטובה.

אני חושב שזה ההישג של האיגוד המקצועי שהעובד יקבל חמורה נאותה בלי שהוא יצטרך ללחום ליום עבודה בשבת, לפי שעות ולפי פרמיות ולפי כל הדברים האלה שנלווים אליו.

אני מקבל בסיפוק את ההצהרות שנשמעו פה שהעבודות, חוץ מהחיוניות, לא נעשות יותר בשבת. אבל אני חושב שזה מחובת מועצת הפועלים, ההסתדרות והאיגוד המקצועי לדאוג לכך שאפילו אם הם ושלום נגיע למצב כזה מחוש ונצטרך לעבוד בעבודות מסוימות בשבת, לא יתכן, גם כאשר העבודה נעשית במאמץ הגדול ביותר, להגיע לשכר כזה גבוה. זה דק מוכיח שיש כאן דבר לא בסדר. או שהנורמות לא בסדר או שהפרמיות לא בסדר. אני לא בעד זה שהוא יקבל כפל כפליים כך שיגיע לשכר של 3,000 ל"י ליום.

אני עוד לא מקבל את הדבר שהממוצע הוא 2,200 ל"י לחודש - צריך לבדוק איך ההרכב של הדבר הזה.

זה עבור 21 יום בחודש. מ. לוי:

אם כך תוסיפו 20% זה 2,600 ל"י לחודש. כלומר, 100 ל"י ליום - אינני חושב שזה יותר מדי. ל. דיציאן:

זה נכון לגבי פברואר 1973. לגבי פברואר 1975 יש להוסיף עוד 30%, כלומר, 2,800 ל"י בערך. מ. חרל:

אני בעד זה לצמצם במידה האפשר וזה באינטרס של העובד שיהיה לו יום מנוחה מקובל וכללי ולא יום מנוחה כאמצע השבוע. נוסף לכך אני רוצה שיבדקו את הדברים שאפילו במקרה חירום לא יוכל להיות מצב שהוא יגיע לשכר פי 30 מיום עבודה רגיל. ל. דיציאן:

אני שמח שהבעייה הועלתה היום ואולי פה היה פרסום קצת מוגזם והחמונה שקיבל הציבור הייתה מוגזמת. אנחנו שומעים פה שנאותה שנה קיבל עובד נמל 2,200 ל"י לחודש והיא מלאכה לא קלה ביותר - זה שכר סביר בהחלט, בהחשב עם סוג העבודה זה לא כל כך מוגזם. זה ודאי יקבל את הפרסום המחאים ויחזק את החמונה המעורחת שהצטיירה בעיני הציבור. מ. דרובלס:

לגבי המקרה של 3,000 ל"י - יש להניח ש-100 ל"י ליום זה עבור עבודה של 8 שעות ביום. אני מניח שהם באוהה השבת עבדו יותר מ-16 שעות וקיבלו שעות נוספות והטבות ולגבי זה משלמים כפליים ושלוש ולכן הדבר הגיע למה שהגיע. צריך לזכור את המצב שהיה אז - המצב היה מיוחד והיה צורך לבצע עבודה במהירות מבלי להיכנס ולבדוק מה הזכויות. יחזקו שמפעלים מסויימים העומדים במצבים כאלה מעדיפים לשלם הרבה כדי שהמטרה חושג. ופה ניחן פרסום, כאילו, בשבת מרוויחים 3,000 ל"י, אם כך כל יום מרוויחים 1,000 ל"י.

מ. דרובלס:

בקשר להיחורים לעבוד בשבת - יש הסדר מסויים
ובמקרה זה היות וישנן מפלגות דתיות בחוץ
הקואליציה אני במובן זה סומך עליהם שמייצגים אח האינטרסים הדתיים האלה.
ואם הממשלה לא הולכת בקו זה הרי אפשר להוציא את המסקנות. ואם לא מוציאים
אח המסקנות אז אחד מן השניים:

מ. לוי:

אני מבקש להעיר הערה בנוגע לדבריו של חה"כ
דיציאן - אני מכיר מקומות עבודה שפועלים
מסרבים לעבוד בשבת ולא רק משום שהם דתיים גם משום שזה יום מנוחה. אני מסכים
שאסור לאפשר חריגים כאלה.

מ. חרל:

בחקופת חירום כל הנמל קיבל צו ריחוק והצו
ריחוק החייחם לאוחם פועלים שנמצאים בנמל
מרוחקים, ואלה שלא גוייסו. צו ריחוק קובע כל מי שקשור להיחרי עבודה בחקופת
חרום זה לא תופס. שניה - המעסיק חייב לשלם לפי הסכם עבודה עבור כל עבודה
שמחבצעת בשעת חירום. כמו-כן קובע צו הריחוק שהחשלום של המעביד צריך להתבצע
עפ"י הסכמים קיימים במקומות העבודה. לכן כאשר פועל בחקופת חירום עובד שחי
משמרות ועושה יותר חפוקה, אצלנו, התוצאה היא סך הכל מכפלה של איזה שהן
נוסחאות שמציבים מספר שעות וחפוקה ובשעת חירום זה יצא הרבה.

אם רוצים להגיע לאיזה שהוא מצב שיהיה אפשר
לתח למגוייסים יותר ולזה שעובד בנמל פחות זה מחייב שינוי חתיקה בנושא הזה.
אינני חושב שניתן להגיע לזה ע"י הסכמים של עובדים.

ה. זיידל:

לפני מלחמת יום הכפורים כמה שלמתם בשבתות?

מ. חרל:

באשדוד כמעט ולא עבדו בשבתות. בהיפה החשלום
גבוה יותר - כ-300 ל"י. משמרת אחת בשבת אני
מעריך שמקבלים בסביבות 290 ל"י כאשר אינני מחזיר את יום המנוחה. כאשר אני
מחזיר את יום המנוחה זה מגיע ל-180 ל"י.

י.מ. אברמוביץ:

אני רוצה להביע את סיפוקי על ההודעות
ששמענו מהחברים שעושים כל מאמץ לא לעבוד
בשבת ושאינן כל רצון בזה. אני רוצה לומר לחה"כ יודין שישים לב שבעת שהעליתי
את הנושא נתתי לו שם: חריגות בחשלומי השכר לעובדים בשבת בנמל אשדוד כי
המדובר היה שהחשלומים הם בשבת ולא בימי חול. אני העליתי פעם הצעה אחרת בכנסת
בקשר לעבודות בשבת בשדה החעופה בלוד - אז נתתי לו את השם המפורש. ואני לא
מחבייש להעלות את הנושא הזה כאשר זה קשור בשבת.

אני רוצה לומר שמי שמכיר אותי יודע שאינני
מטיל כל ספק שכאשר יש צל של פיקוח נפש שמוחר ולא אני פוסק זאת אלא ההלכה.
לא היחה לי כל כוונה להיחלות באילן של חריגות אבל עובדה היא ששילמו בשבת.
עיקר הדברים שאמרתי שזה נותן פיתוי ומפתה לעבוד בשבת כאשר שומעים שמשלמים
עבור עבודה בשבת סכום כזה, ובפרט שנחה לו זכות לא לנצל את יום המנוחה רק
לדרוש בעד זה כסף.

יש כאן דבר שכולנו לא מחווכחים עליו והוא
שקיבלו 92% מה שמגיע להם ונוסף לכך לא רצו לקבל יום מנוחה וקיבלו חשלום עבור
זה. היות ואינני חבר ועדת העבודה אני רוצה להביע משאלה - ואני שומע שעל זה
אינן כל ספק שהסכום של 3,000 ל"י היה מוגזם - נתפלל ל-ה' שלא נגיע לימי
חירום אבל איננו יודעים והיות ויש זמן לכך ונקווה זמן ארוך, ונציג ההסדרות
אומר שזה מביא להתמררוח בין העובדים שהולכים לחזית ורואים שאלה מרוויחים
מצרות ישראל. הבה נעשה אח הכל למצוא את הדרך שזה לא יהיה כך. וועדת העבודה
צריכה לפנות לכל הגורמים, הן לגורמי ההסדרות והן לנציגי הנמלים למצוא הסדר
שהפער הזה ייפסק.

היו"ר ש. ארבל:

אני רוצה להעלות מספר הערות: כביכול יש לגבי יום מנוחה. יום המנוחה שקבעה מדינת ישראל בחוק הוא יום השבת. אין על זה שום עוררין. אבל כאשר יש הכרח ויש צורך חיוני עבודה מסוימת צריכה להיעשות בשבת, הרי שגם לגבי החיוניות וההכרחיות קבע המחוקק מתן היחרים והסמך את שר העבודה לחת הליך לעבודה בשבת - ישנה בדיקה וזה לא ניתח בקלות. יש גם ועדת שרים לצורך זה. במידה ויש חשש שחם וחלילה ההיתר ניתן לא עפ"י הכללים המקובלים ולא היה צורך בה וכיו"ב - הועדה מבררת את הנושא.

החוקפה החדמית של עובדי הטמלים נפגעה כתוצאה מהדבר הזה. ולא פעם אם זה מהנדסים או אקדמאים או פרופסורים לקחו את השבוע של עובדי הנמלים כדוגמה ואמרו הנה עובד נמל באשדוד מרויח יותר מאתנו למה לנו ללמוד? - זה לא מגיע לעובדי הנמלים. החדמית שנוצרה בציבור לא מגיעה להם. אנחנו יודעים שהם עושים עבודה קשה בנמל והייתי רוצה לשאול את הנהלת הנמל כמה מעובדי הנמל במסגרת החקופה הזאת נעשו נכים בעמוד השידרה שלהם כתוצאה מעבודה מאומצת? - אני מבקש לקבל את הנחון הזה.

השחיקה היא לא קטנה.

י. גזית:

היו"ר ש. ארבל:
חשוב לנו מאד לדעת זאת. כי עובדים אחרים במקומות עבודה אחרים יכולים אחרי הרבה שנות עבודה להגיע לנכות כזאת. לגבי עובדי הנמלים הנכות בגב היא גבוהה מאד.

נקודה שניה - העבודות הללו שאנחנו יודעים שהן הכרחיות לעשות אותן בשבת נעשות ע"י קבוצה מיוחדת, כיצד נקבע החור מי צריך לעשות את העבודה, או שיש קבוצה מיוחדת שנהנית מזה?

חה"כ אברמוביץ צדק כאשר ענה לחה"כ יודין שהוא לא העמיד את השאלה של עבודה בשבת כי הוא יודע שהדבר הזה מוסדר ואינו חורג מהדברים המקובלים, כלומר, רק כאשר יש הכרח חיוני לבצע את העבודה. לא זה הנושא שהוא העלה לכן הוא נתן את הדיבור בחשלוני השכר לעובדים בשבת בנמל אשדוד. ההסבר שנתן חה"כ יודין לגבי הצד השני של המטבע שגם המעביד איננו מעוניין בעבודה בשבת כי היא יקרה מאד - כך שמי שקובע אם יש צורך לעבוד בשבת או לא זאת ההנהלה ולא הפועל והיא עושה את החשיב הכלכלי שלא כדאי לה ולכן היא חבקש היתר רק אם זה חיוני.

נקודה נוספת - עניין של נורמות מוסכמות ונורמות מדורות. זה כבר 6-7 מאז שפרץ הסכסוך לגבי נורמות כאשר הנהלת הנמל ניסתה להנהיג נורמות מדורות - ובצדק - נשאלת השאלה האם התקדמת בנושא הזה או הנחתם לנושא הזה ונרחנים לזמן לעשות את שלו? - בזמנו הופיעו אנשי הנמל ואמרו: מה רוצים מאיתנו שנהפך למהנדסי יצור ואז צריך לשלוח חלק מהעובדים לקורסים מסויימים כדי להבין את השיטה של מדידת נורמות? - מה נעשה בנושא הזה? - זה אחד הדברים שמעוות את התמונה אם יש נורמה מדודה או לא.

לגבי החמורה בשבת, כאשר יש הכרח לעשות את העבודה והעובד נענה לכך, כי לא כולם מעוניינים לעבוד בשבת, זה יום מנוחה שחשוב לכולם ולא כל כך ששים לעבוד בשבת. אבל אם הם הולכים לעבוד אז החמורה שנקבעה בחוק שעוה עבודה סעיף 17(א) כתוב: ישלם לו המעביד בעד שעוה אלה שכר עבודה לפחות אחד וחצי משכרו הרגיל. אם עפ"י כל הסידורים נקבע עוד 42% זה לא כל כך מוגזם. מה שהופך למוגזם זה כאשר מחשבים לו את יום המנוחה בשכר ואז אפשר להגיע ל-292% וכאן יש לעשות את הכל שיקבל את יום המנוחה שלו לא בשכר - וזה גם רצונו של המחוקק.

אם נרחנים לו כסף במקום יום מנוחה זה בניגוד לחוק.

פ. לוי:

היו"ר ש. ארבל:
אינני מדברת בחקופה של שעה חירום אלא בימי עבודה רגילים - ופה אני מדברת לא רק לגבי עובדי הנמל אלא לגבי כל הפועלים בארץ, אם זה עובד נמל ובין אם הוא לא עובד נמל - יש לזה השלכה שלילית מבחינה חברתית וזה לא יתכן. לפי החוק הוא צריך לקבל את יום המנוחה למחרת אותה השבת או באותו השבוע.

היו"ר ש. ארבלי:

ע"י כך נשיג שתי מטרות: מטרה אחת - שהתשלום לא יהיה מוגזם. מטרה שניה - מוכרחים לתת לפועל לנוח אחרת זה מתנקם במספר חזונוח העבודה שיש במקום. אינני יודעת מהו אחוז חזונוח העבודה אצלכם - האם הם מהגבוהים? - יש הכדל כאשר אדם נח או לא נח. רוב החזונוח קורות כאשר האדם הוא עייף. יש כוחות פיזיים מוגבלים מבחינה זאת.

נקודה נוספת - אם בחקופה של שעה חירות ובחקופה שבה אנחנו חיים עכשיו במצב של חירות כאשר עובד הולך לשרת במילואים לחקופה של חודשיים ואפילו יותר, וכאן שמענו שההסתדרות עשתה צעד נכון ועל כך חבורך, כאשר הצליחה לשכנע עובדים במקומות עבודה, בהסכמת וועדי העובדים, לחלק את השכר עם אותם עובדים ששרתו בחקופת המלחמה בו בזמן שאחרים עבדו.

נשאלת השאלה האם אפשר להפוך את הדבר הזה כדבר ממלכתי לכל ימות השנה שתהיה הרגשה לאלה שמשרתים בחזית או במילואים לחקופה ארוכה כלפי אלה שאינם משרתים הרגשה טובה. גם מבחינה חברתית וגם מבחינה ההרגשה היינו עושים דבר חשוב. אילו היינו מגיעים למצב כזה שגם מבחינת ההכנסה נוכל לבצע את הדבר אז אלה היו שבעי רצון וגם אלה שלא תהיה להם הרגשת החמורות שהם נוחנים מעל ומעבר.

אנחנו צפנה לכל הגורמים שיבדקו את הסוגייה הזאת על-מנח למצוא הסדר מתאים ומניח את הדעת שישיב את רצונם של כל הגורמים.

אינני מקבלת את דעתו של ח"כ אנטבי שאם יש עבודה בשבת אז צריך לבקש מחנדבים ושיש מחנדבים ימים. זה לא ניתן. יש סדרים מקובלים ויש הרגלי עבודה מסויימים ואי אפשר להביא מחנדב במקום העובד. בכל זאת העבודה נעשית ויש רווח מסויים - מה נעשה עם הכסף הזה, זה ילך לכיסו של המעביד? - האם חוקם קרן מסוימת כתוצאה מכך? - כל הענין הזה הוא מסובך.

צריך ללכת בדרך אחרת לגבי העסקת מחנדבים שהיא חופעה חיובית ויש לברך עליה.

נ. אורי:
לגבי השכר - הם נהגו לפי הסכמי עבודה. מה צריך להיות תכנם של הסכמי עבודה לא לנו לקבוע.

לגבי הסוגייה של חלוקה ושוויון בין חייל המחגיים לבין חברו שנשאר - זו סוגייה שהטרידה אותנו בזמן המלחמה, בפרט בזמן הראשון כאשר תקרה של קרן ההשוואה הייתה מאד קטנה יחסית. היום זה 3,700 ל"י התקרה והאדם מקבל לפי מה שהוא משכר 3 חודשים לפני גיוסו. הבעיה היום חריפה פחות. ישנה מחשבה על הסדרים ממלכתיים בשעת חירות שבו תהיה אחידות של גובה שכר בין אנשים מגוייסיים לבין עובדים הנשארים בעבודה. הקושי הוא גדול מאד כי החוק אומר שהסכמי עבודה יחולו גם במפעלים החלים עליהם צוי חירות. אם אתה צריך לגרום שעובד יחחיל לקבל פחות לפי הסכם עבודה הוא ישאל מדוע זה חל רק לגבי שכירים. לכן אילו אפשר היה להגיע לשיטה משקללת אולי היה טוב אבל בשום מקום לא הצליחו להגיע אליה.

אם הוועדה סבורה שטוב יהיה להמליץ, לפחות, על בדיקה ומחשבה בכיוון זה - נברך על כך. הייתי מציע שבנקודה זו חשמע הוועדה אח נציג המחלקה לאיגוד מקצועי של ההסתדרות כי אני יודע שיש להם ספיקות רבים בענין בגלל הקושי המעשי, כי בסופו של דבר זה יפול רק על השכירים. השאלה אם זה יקטין את המחח החברתי או יגדיל את זה? - אני מציע לנהוג בזה בזהירות. בממשלה לא יודעים איך לעשות את זה.

מ. חרל:
דוגמה להתלבטות - כאשר פרצה מלחמת הכפורים היחה התלבטות איך לשלם שכר למגוייסיים והועלו מספר הצעות: הצעה אחת - מעבר לחקרה שהמוסד לביטוח לאומי נתן. הצעה שניה - באיזה צורה לשמור על רמת הכנסה בטרם גיוסו של העובד. קבלנו את ההצעה השניה של 50 ו-50. וזאת מסיבה פשוטה כי לנו בנמלים היו עובדים שההכנסה הממוצעת שלהם היחה נמוכה מהחקרה של המוסד לביטוח לאומי.

מ. חרל:

החקרה היתה 1,800 ל"י ולנו היו עובדים שהגיעו להכנסה ממוצעת נמוכה יותר מהחקרה של המוסד לביטוח לאומי. החלטנו, בסופו של דבר, ללכת לפי האפשרות השניה. כלומר, לשמור על רמת הכנסה. היום החקרה היא 3,700 ל"י והיא מכסה 70% מהעובדים בנמל. כך למעשה זה פוחר את הבעיה ואינני חושב שצריך לחפש דרכים אחרות.

מה שכן - חשבנו למצוא איזה שהוא פתרון לחלוקה של הכנסה עודפת של אלה שנשארים. ופה באו העובדים ואמרו: אינך יכול למנוע מאתנו את הכסף. כי הנקודה היא לא שמירה על הכנסה אלא ענין של רווחים עודפים. זה צריך לבוא ע"י הידברות בדרג הגבוה ביותר שאפשר.

י. גזיח:

אם כן - לגבי ענין של טיפול במטענים בנמל ישנה הקפדה לגבי מטענים שלגביהם יש סיכוי לעשות רווח מקפידים מאד שכל הקבוצה חשחפנה בזה לפי החור. יש תרומה מדוייקת ולא רק לגבי חמושת. יש מטענים טובים - מה שנקרא - ואנחנו חייבים לשמור על החור כדי לא להסחבך.

אני מקווה שחבקרנו פעם ונזכר להראות לכם

את ההקפדה בנקודה הזאת.

בקשר ליישום יום מנוחה - שמעתי שאנחנו הולכים בכיוון זה. אני הייתי אומר שאנחנו בענין זה בסוף הדרך. אם היינו עושים את זה לפני שנחיים, במכת גרזן, זה היה מלווה בחוצרות ולא היינו מגיעים לחוצאות. התהליך הזה כפי שעשינו אותו בדרך של העמדת עובדות בשטח, נהוא שהביא אותנו עד הנה ללא משברים מיוחדים. ברור שאנחנו את החוק חייבים לבצע. הגענו לשלב שאנחנו יכולים ליישם אותו ולאט לאט ציישם אותו במשך החודשים הקרובים.

בנושא של מוגבלים - יש לנו 80 מוגבלים בנמל כאשר מחציתם חוזרים תוך מספר חודשים לעבודה שוטפת. והיתר שהם כ-50 עובדים בנמל יש לנו אינם בעיות של שיקום ומחלכטים בצורה קשה מאד כי הענין הוא לא פשוט למצוא בנמל פתרונות לענין הזה ואנחנו משתדלים להוציא. למטה השחיקה היא גדולה.

באשר לנורמות - גם פה ישנם מועצות ייצור והן פועלות בצורה הרבה יותר יפה מאשר עשו קודם לכן. יש מועצה ייצור הן בתפזורת, הן באחסנה והן במחלקת הים. שאר הזברים נעשים בצורה טובה ונאותה.

באשר לחפעול - קיימת מועצה ייצור אבל עדיין יש נורמות מוסכמות. גם פה אי אפשר לגמור את הענין במכה אחת. עכשיו מקימים נמל חדש ופה יש הליכה לנושא חדש ונכנסים לנורמות מדודות. אנחנו מדברים אינם ובסופו של דבר נגיע לענין בצורה עניינית וטובה. ענין הנורמות המדודות מונח לפנינו אבל הדרך היא ארוכה. אי אפשר לפחור את כל הנושא הזה ביום אחד.

מהו אחוז התאונות?

היו"ר ש. ארבלי:

40 תאונות לחודש. תאונות קשות כמעט ואין לנו. אחוז גדול של העדרות, כ-25% זה כולל חופשות, מחלוח וכיו"ב.

י. שלמה:

יש לי היום 80 אנשים במילואים.

י. גזיח:

בענין התאונות - אני מבקש להציג זאת כיון שיש פה נקודה שמכאיבה לנו מאד. אצלנו, בשלב מסויים, היו התאונות בירידה. אבל פתאום התאונות עלו שוב וללא כל יחס לתאונות שעלו עלו ימי ההעדרויות מסיבות חאונה וזה קרה כאשר החחילו בביטוח פרטי על חאונות של פועלים. היות ומה שהם מקבלים מחברות הביטוח עבור החאונה הם מקבלים בנטו. ולעיתים בחודשים מסויימים השכר שהוא מקבל בנמל בעת שהוא נעדר בחאונה פלוס ביטוח מאפשר לו הכנסה נטו יותר אם היה רק עובד.

מ. חרל:

מ. חרל:
אני אינני אומר שמביימים תאונות אבל מה שאני רוצה לומר שכאשר קורית החאונה אז ההעדרות עקב החאונה עולה הרבה. כאשר כל הנושא של ביטוח חאונות בנמלים שמחבצע בנמלים, לא במעט ממריץ להעדר עקב החאונה כאשר החאונה קורית.

היו"ר ש. ארבלי:
בכל זאת האישור שניתן עקב החאונה ניתן ע"י רופא?

מ. חרל:
אני מתכוון שבשלב מסויים של ההעדרות כתוצאה מהחאונה כאשר הוא לא רוצה כל כך להמשיך נוחנים לו ערד שבוע - זו המציאות וזה כתוצאה מביטוחים פרטיים לתאונות.

כאשר הופיעה התכניה הזאת לפני 4-5 שנים ניסינו מספר מפעלים להחריע נגד הביטוח הזה - זה לא כל כך הלך. לכן העדפתי לשים את הדבר על השולחן כי זה היווה חמריץ להיעדר יותר ממה שהיה פעם.

היו"ר ש. ארבלי:
בקשר לנקודה הזאת שהעלינו בקשר לחלוקת הנטל כביכול, כצורה יותר צודקת בין המגויים לבין זה שנשאר - אני גם כן אינני סבורה שאפשר לעשות זאת בצורה ממלכתית. אבל אנו מעונינים לשמוע את נציג ההסדרות בנקודה זאת.

מ. דרובלס:
אולי אפשר לקבל מספרים באחוזים של ההעדרות מן העבודה בנמל אשדוד ושל מקום אחר?

היו"ר ש. ארבלי:
ממציאו לנו בבקשה את הנתונים האלה.

הישיבה ננעלה בשעה 11.15